

BOLALAR LUG'ATINI BOYITISH USULLARI

Parizod Sultonova Ilhom qizi

Qashqadaryo viloyoti Kitob tumani 2-DMTT uslubchisi

Bolalarni nutqini o'qitirish

Annotatsiya: Ushbu maqolada bolalarning soʻz boyligini boyitishning samarali strategiyalari, akademik muvaffaqiyatda til rivojlanishining muhimligi, interaktiv hikoyalar va soʻz oʻyinlari bilan shugʻullanish, ifodali yozishni ragʻbatlantirish va multimedia resurslarini birlashtirish, multimedia resurslarini soʻz boyligini boyitish boʻyicha saʼy-harakatlarga integratsiyalashuvi toʻgʻrisida toʻliq bayon qilingan.

Kalit soʻzlar: soʻz boyligini rivojlantirish, interaktiv oʻyin, muloqot qobiliyatlari, tanqidiy fikrlash, akademik muvaffaqiyat, multimedia resurslari.

Kirish:

Bolalarning soʻz boyligini boyitish ularning til rivojlanishining asosiy jihati boʻlib, ularning umumiy oʻquv muvaffaqiyatida hal qiluvchi rol oʻynaydi. Soʻz boyligini oshirishning eng samarali usullaridan biri ovoz chiqarib oʻqishdir. Ushbu amaliyot bolalarga kontekstdagi turli xil soʻzlarni ochib beradi, bu ularga nafaqat yangi lugʻatning maʼnosini, balki uning jumalarda qanday ishlatilishini ham tushunishga imkon beradi. Turli janrlarni tanlash - badiiy va badiiy adabiyotdan tortib sheʼriyatgacha - bolaning lingvistik repertuarini sezilarli darajada kengaytirishi mumkin. Bundan tashqari, interaktiv hikoyalar bolalarni oʻz hikoyalarini yaratishga undash orqali ularni til bilan faol shugʻullanishga undaydi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya:

Oʻqish va hikoya qilishdan tashqari, soʻz oʻyinlarini bolalar mashgʻulotlariga kiritish ham maʼrifiy, ham qiziqarli boʻlishi mumkin. Soʻzlarni qidirish kabi oʻyinlar til bilan kognitiv faollikni ragʻbatlantiradi, bolalarni soʻz yaratish va ulardan foydalanish haqida tanqidiy fikrlashga undaydi. Yana bir samarali strategiya - bu lugʻat jurnallarini amalga oshirish boʻlib, u erda bolalar yangi soʻzlarni, ularning maʼnolarini va tushunishlarini koʻrsatadigan jumalarni hujjatlashtirishlari mumkin.

Bundan tashqari, kontekstda yangi lugʻatdan foydalanishning ahamiyatini oshirib boʻlmaydi. Yangi soʻzlarni kiritayotganda, ularning jumalar ichida ishlatilishini koʻrsatish va bolalarni xuddi shunday qilishga undash kerak. Ushbu kontekstli taʼlim eslab qolishga yordam beradi va bolalarga tilning nuanslarini tushunishga yordam beradi. Kartochkalar va illyustratsiyalar kabi koʻrgazmali qoʻllanmalar soʻzlarning vizual koʻrinishini taqdim etish orqali tushunishni yanada kuchaytirishi va shu bilan turli xil oʻrganish uslublariga mos kelishi mumkin.

Natijalar:

Multimedia resurslarini soʻz boyligini boyitish boʻyicha saʼy-harakatlarga integratsiyalashuvi ham yuqori samara berishi mumkin. Oʻquv ilovalari, qiziqarli videolar va boy tilni oʻz ichiga olgan qoʻshiqlar soʻzdan foydalanish uchun turli kontekstlarni taqdim etadi. Bundan tashqari, dala sayohatlari va haqiqiy dunyo tajribalari soʻz boyligini kengaytirish uchun noyob imkoniyatlarni taqdim etadi. Bolalarni muzeylarga, tabiatda sayr qilish yoki jamoat tadbirlariga olib borish ularga yangi soʻzlarni mazmunli kontekstda uchratish imkonini beradi, bu esa tajribaviy oʻrganish orqali ularni saqlab qolishga yordam beradi. Bolalar bilan muloqotda boy tilni modellashtirish bir xil darajada muhimdir.

Muhokama:

Soʻz boyligini rivojlantirishning asosi bolalarga boy va xilma-xil til tajribasini berishdir. Bolalarga ovoz chiqarib oʻqish, xususan, turli mavzular, janrlar va yozish uslublariga ega boʻlgan matnlarni oʻqish ularga boy lugʻat, grammatik tuzilmalar va adabiy vositalarni ochib beradi. Hikoya, qahramonlar va yangi lugʻat soʻzlari haqida oʻqishdan keyingi munozaralarda qatnashish chuqurroq tushunishga yordam beradi va til bilan mazmunli aloqalarni rivojlantiradi. Interfaol oʻyin bolalar oʻyin va qiziqarli tarzda lugʻat bilan shugʻullanishi mumkin boʻlgan tabiiy oʻquv muhitini taʼminlaydi.

Soʻz boyligini boyitishda koʻrgazmali qurollar va amaliy oʻrganish hal qiluvchi rol oʻynaydi. Rasmi lugʻatlar soʻzlarni vizual tasvirlar bilan bogʻlaydi, tushunish va xotirani kuchaytiradi. Konsepsiya xaritalari, tushunchalar va gʻoyalar oʻrtasidagi munosabatlarni vizual tarzda tasvirlaydi, bu esa chuqurroq tushunishga yordam beradi va bilimlarni saqlashni osonlashtiradi. Ekskursiyalar va tabiatga sayohatlar bilan shugʻullanish bolalarni real hayotdagi lugʻat namunalarini ochib beradi, ularning atrof-muhit haqidagi tushunchalari, ilmiy terminologiya va tabiatni tasvirlashda foydalaniladigan til haqidagi tushunchalarini boyitadi.

Xulosa:

Xulosa oʻrnida shuni aytish joizki, soʻz boyligini his-tuygʻular bilan bogʻlash bolalarning his-tuygʻularini va tajribalarini ifodalash qobiliyatini oshirishi mumkin. Tuygʻularni tavsiflovchi til yordamida muhokama qilish nafaqat ularning soʻz boyligini boyitadi, balki hissiy intellektni ham rivojlantiradi. Ovozli oʻqish, interaktiv hikoyalar, soʻz oʻyinlari, mavzularni oʻrganish, kontekstda foydalanish, multimedia resurslari, boy tilni modellashtirish, yozishni ragʻbatlantirish va soʻzlarni his-tuygʻularga bogʻlash - bu turli strategiyalarni birlashtirib, oʻqituvchilar va tarbiyachilar soʻz boyligi oʻsishiga yordam beradigan boy til muhitini yaratishi mumkin. bolalarda.

Adabiyotlar roʻyxati:

1. Z. Nishanova, G. Alimova. Bolalar psixologiyasi va uni oʻqitish metodikasi. 2006
2. F.R Qodirova , R.M.Qodirova “Bolalar nutqini rivojlantirish nazariyasi va metodikasi” 2006.

3. “O`zbek tili fanidan lug`atlar ustida shlash orqali talabalarning so`z boyligini oshirish” metodik ko`rsatmasi. Toshkent-2005.
4. D.R.Babayeva Nutq o'stirish nazariyasi va metodikasi darslik TOSHKENT–2018.